

Rapport 2008:132

Arkeologisk förundersökning

Ledning över gravfält

RAÄ 30
Husby - Gädderstad 5:1
Västra Husby socken
Söderköpings kommun
Östergötlands län

Erika Räf

Ledning över gravfält

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och resultat	5
Tekniska uppgifter	6

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

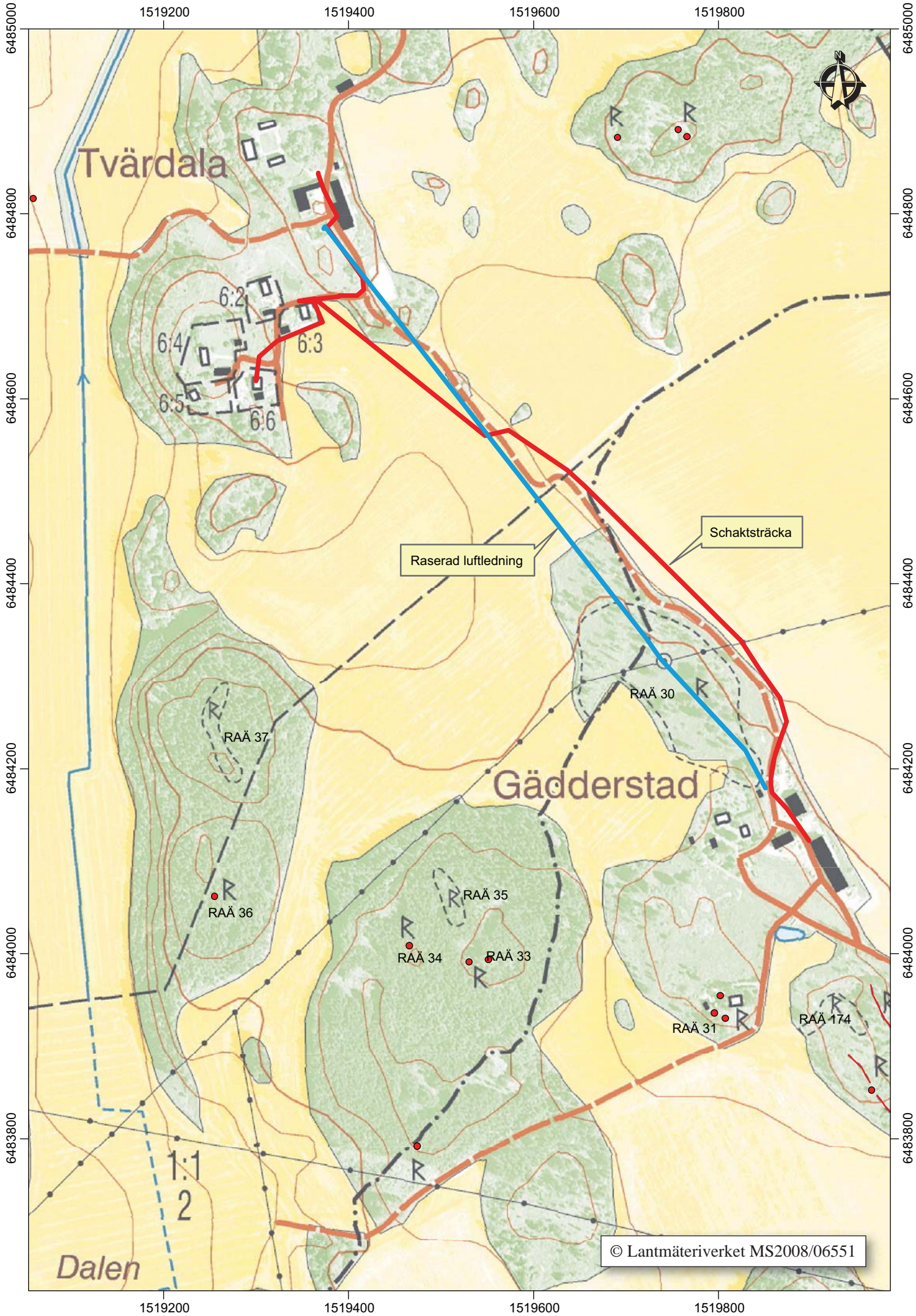
Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde i november och december 2008 en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning inom fastigheten Husby-Gälderstad 5:1, Västra Husby socken, Söderköpings kommun. Den arkeologiska förundersökningen föranleddes av schaktning för ombyggnad av elnät.

Vid besiktning av schaktningssträckan för jordkabeln konstaterades att schaktövervakning inte var nödvändig. Däremot berördes ett gravfält, RAÅ 30, direkt av ledningsarbetet. Inne på gravfältet stod en transformatorstation, som skulle flyttas samt fem ledningsstolpar, som skulle raderas. För att inte skada fornlämningarna gavs anvisningar till ansvarig grävmaskinist för lämpliga metoder. Stolparna fick inte dras upp ur marken, utan måste kapas vid markytan samt flyttas bort med hjälp av fyrhjulig motorcykel.

Erika Räf
antikvarie

Tvärdala

Raserad luftledning

Schaktsträcka

Gädderstad

RAÄ 37

RAÄ 36

6:2

6:4

6:5

6:3

6:6

RAÄ 30

RAÄ 35

RAÄ 34

RAÄ 33

RAÄ 31

RAÄ 174

1:1
2

Dalen

© Lantmäteriverket MS2008/06551

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde i november och december 2008 en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning inom fastigheten Husby-Gädderstad 5:1, Västra Husby socken, Söderköpings kommun. Den arkeologiska förundersökningen föranleddes av schaktning för ombyggnad av elnät, vilket innefattade schaktning för jordkabel, rasering av luftledning samt flytt av transformatorstation. Den totala sträckan för schaktningsarbetet var ca 1300 m.

Förundersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare var Eon Elnät AB, vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen samt utformningen av rapporten var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Schaktet för jordkabeln drogs nordost om vägen mellan gårdarna Gädderstad i sydost och Tvärdala i nordväst. Schaktningen skedde till största delen i åkermark intill en brant väggkant. Schaktning för jordkabeln skedde också på gårdstomter.

Inga kända fornlämningar är belägna i kabelns sträckning. Ett stort antal fornlämningar ligger dock på höjdpartierna omkring arbetsområdet. Cirka 300 m

söder om gården Gädderstad återfinns ett gravfält, stensträngssystem och en stensättning (RAÄ 29, 170, 174, 175). Ett gravfält (RAÄ 30), med ett 70-tal gravar registrerade, är beläget ca 100 m väster om schaktsträckan.

Det ovan nämnda gravfältet, RAÄ 30, berördes också direkt av ledningsarbetet. Den befintliga transformatorstationen, som skulle flyttas, samt vissa av ledningsstolparna, som skulle raseras, stod inne på gravfältet. Det fanns således en risk att fornlämningar, främst i form av gravar, kunde bli skadade. Av erfarenhet från ett otal arkeologiska gravfältundersökningar vet man också att ett förhistoriskt gravfält oftast även innehåller gravar som inte är markerade ovan jord.

Syfte

Syftet med förundersökningen var primärt att styra markingreppet så att fast fornlämning skadades så lite som möjligt av det planerade arbetsföretaget. Gravfältet RAÄ 30 berördes direkt av arbetet. Försiktighet krävdes således vid körning och andra markarbeten vid ledningsrasering och vid flyttning av transformatorn.

Figur 3. Gravfältet (RAÄ 30) från SÖ, med stolprad före rasering. Foto Erika Räf, ÖLM.

Figur 4. Gravfältet (RAÄ 30) från NV, med stolprad före rasering. Gården Gädderstad i bakgrunden. Foto Erika Räf, ÖLM.

Metod och resultat

Den arkeologiska förundersökningen var tänkt att utföras dels som en schaktövervakning i samband med markarbetena, dels som en antikvarisk kontroll vid ledningsraseringen och vid flyttningen av transformatorn.

Vid besiktning av schaktningssträckan gjorde undertecknad bedömningen att schaktövervakning inte var nödvändig. Sträckan gick i förhållandevis låglänt åkermark, intill den nordöstra sidan av vägen mellan Gädderstad och Tvärdala. I partiet intill gravfältet RAÄ 30, norr om gården Gädderstad, bestod vägen av en högt uppbyggd vägbank, som sluttade brant ner mot åkermarken.

Ledningsraseringen och flytten av transformatorstationen krävde dock arkeologiska insatser. Transformatorn var fastsatt på en stolpe, som skulle stå kvar.

Det krävdes en grävmaskin på plats i gravfältet för att få loss och flytta bort transformatorn från stolpen. För att minimera skadorna på marken så lite som möjligt, märkte undertecknad ut lämplig körväg tillsammans med ansvarig grävmaskinist.

Figur 5. Transformatorstationen på gravfältet (RAÄ 30) innan den flyttades. Från SV. Foto Erika Räf, ÖLM.

Figur 6. Skador intill grav, orsakade av vildsvin på gravfältet (RAÄ 30). Från V. Foto Erika Räf, ÖLM.

För att inte skada fornlämningar vid raseringen av de fem ledningsstolparna gavs också anvisningar till ansvarig maskinist. Stolparna fick inte dras upp ur marken, utan måste kapas vid markytan med motorsåg. Enbart ett för marken skonsamt fordon, denna gång i form av fyrhjulig motorcykel, fick användas när stolparna skulle tas bort.

Flytten av transformatorstationen samt raseringen av luftledning inom fornlämning RAÄ 30 utfördes utifrån undertecknads anvisningar. Därför anser Östergötlands länsmuseum att ombyggnaden av elnätet mellan Gädderstad och Tvärdala kunde utföras som planerat.

Tekniska uppgifter

Fastighet	Husby-Gädderstad 5:1
Socken	Västra Husby
Kommun	Söderköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	RAÄ 30
Ekonomiska kartans blad	8G 6d
Koordinater	X6484177-6484384, Y1519684-1519841
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-23524-08
Länsstyrelsens handläggare	Bertha Amaya
Länsstyrelsens beslut	2008-10-27
ÖLM dnr	442/08
ÖLM projektnr	530873
Uppdragsgivare	Eon Elnät AB
Kostnadsansvarig	Eon Elnät AB
Projektledare	Erika Räf
Fältarbetstid	2008-11-26, 2008-12-09
Fynd	Nej
Foto	Enbart digitala
Analyser	Nej
Grafik	Erika Räf
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2008:132 © Östergötlands länsmuseum

Östergötlands länsmuseum utförde i november och december 2008 en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning inom fastigheten Husby-Gädderstad 5:1, Västra Husby socken, Söderköpings kommun. Den arkeologiska förundersökningen föranleddes av schaktning för ombyggnad av elnät.

Ett gravfält, RAÄ 30, berördes direkt av ledningsarbetet. Inne på gravfältet stod en transformatorstation som skulle flyttas samt fem ledningsstolpar som skulle raderas. För att inte skada fornlämningarna gavs anvisningar till ansvarig grävmaskinist för lämpliga metoder.